

ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД
ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – ВЕЛИНГРАД
ПУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”

ТРЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

**РОДОПА ПЛАНИНА –
ЗЕМЯ НА БОГОВЕ, ХОРА И ХРАМОВЕ**

*

СБОРНИК С ДОКЛАДИ
ОТ ТРЕТА НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

с научен ръководител
проф. Мария Шнитер

ВЕЛИНГРАД
12 – 13 октомври 2016 г.

СОФИЯ 2019

Посвещава се на 200 годишнината от съграждането на православен храм „Света Троица” – Каменица, Велинград

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

проф. Мария Шнитер – научен редактор
проф. Стоянка Кендерова – научен рецензент
Снежана Велева – съставител
Надежда Ангелова – редактор

На корицата –

*Изображение на св. Георги Победоносец върху метално павурче,
Исторически музей - Велинград*

©Художник на корицата – Юлия Димитрова

© Всички авторски права са запазени. Не е разрешено публикуването на сборникът или части от него под каквато и да е форма – електронна, механична, фотокопирна, презапис или по друг начин без изричното съгласие на издателя.

© Исторически музей – Велинград, 2019
ISBN 978-954-92299-7-4

СЪДЪРЖАНИЕ:

Мария Шнитер Предговор	7
------------------------------	---

ВХОДЪТ НА ЛАБИРИНТА – ПЪРВИТЕ БОГОВЕ В ПЛАНИНАТА

Иван Маразов Тезей и лабиринтът	10
Мая Мартинова-Кютова Филипопол и култът към Родопа планина	42
Йордан Илиев Епиграфски данни за историята на Родопите през Античността	48
Боряна Русева, Бистра Божкова Антични монети от тракийското светилище на връх Острец край Велинград	60
Калоян Петков Фибули от желязната епоха от светилището при връх Острец край Велинград	78
Асен Салкин Култови съоръжения в тракийски обекти в Чепинската котловина	83
Величка Мацанова, Садимка Мацанова Светилище на Хера, местността Алков камък, гр. Костандово	95
Йордан Детев По дирите на една изгубена духовност	107
Илия Тантилов Центърът на света е тук – в Разлог!	118

КРЪСТЪТ НАВЛИЗА В РОДОПИТЕ – ХРИСТИЯНСКИ ТОПОСИ В ПЛАНИНАТА

Димо Чешмеджиев Християнството в Западните Родопи – начало и развитие	141
Венцислав Каравълчев Християнизацията на Родопите: свидетелството на св. Варвара Илиополска и делото на св. Никита Ремесиански	148

Веселин Станков	
Филипопол като център на византийска военно-административна област VII-XI век. Приносът на сфрагистиката	156
Веселина Вачкова	
Богомилски сюжети в Родопската църковна живопис	181
Николай Бояджиев	
Средновековни църкви в Смолянска област	190
Екатерина Пейчинова	
Бог, планината и хората (за християнското наследство в Баташко – църкви, манастири, параклиси)	198
Владимир Димитров	
Стенописната украса на храма в село Варвара	245
Соня Семерджиева, Биляна Груева-Здравчева	
Археологически находки от района на с. Каменица, Чепинско във фонда на РАМ – Пловдив	251
Иванка Ангелова	
Документи, съхранявани в Държавен архив – Кърджали за историята на църквата „Свето Успение Богородично, село Дарец (Юглюк)	261
Вълчо Златилов	
Манастирът „Свети Апостоли Петър и Павел“ при с. Ламбух, Ивайловградско	271
о. Марин Кирилов	
Миналото на храм „Св. Възнесение Христово“ - с. Резбарци, Кърджалийско – легенди и исторически факти	275
<u>ИЗПИТАНИЕ НАД РОДОПА –</u>	
<u>ПЛАНИНАТА ПРЕЗ ОСМАНСКИЯ ПЕРИОД</u>	
Валери Стоянов	
Два опита за „ревизия“ на балканската история	283
Любомир Цонев	
Праисторически менхири или средновековни ислямски надгробия – нерешен проблем на Балканите	295
Катерина Венедикова	
За едно свято място в Родопите	307

Кръстьо Йорданов	
Някои наблюдения върху соколарството и соколарските бащини в селищата от нахията Чепино през XV-XVI в.	318
Севдалина Попова	
Един забравен препис на Беловската хроника	337
Стоян Танев	
Турски историци и други чужди автори – фалшификатори на българската история	343
Сево Явашчев	
Особености във военните действия при освобождаването на Родопите през Балканската война 1912 - 1913 г.	355
 <u>ХОРАТА В ПЛАНИНАТА –</u> <u>МИТОЛОГИЯ, АНТРОПОЛОГИЯ, ФОЛКЛОР</u>	
Зарко Ждраков, Пламен Орфеев	
За няколко топоса във Велинградския край	370
Стефана Минчева	
Царе, деди, стопани	374
Георги Куманов	
Още за стереотипите на общуване в контактна зона	382
Диана Тодорова	
Обичайно право от Източните Родопи - края на XIX – началото на XX век	390
о. Петър Гарена	
Теренни бележки за село Пчеларово.....	397
Райна Каблешкова	
Свети места, храмове в родопското село Бойково и околностите му.....	409
Евгения Иванова, Велчо Кръстев	
Свети места в Родопите и циганите/ромите	416
Стоян Райчевски	
Българите мохамедани (помаци) в периода между двете световни войни	424
Красимира Кръстанова, Мария Кисикова	
Обитаване на планината – женските знания и умения при каракачаните	442

Меглена Златкова, Елица Стоилова	
Образи на планината във визуалните наративи на каракачаните.....	451
Радка Братанова	
Северозападните Родопи – среща на културни феномени	463
Гергана Цонева	
Езикът и религията като фактори при конструиране на идентичности (по материали от района на град Ксанти, Северна Гърция)	477
Биляна Попова	
Растения от делничния и празничен живот на населението от кв. Каменица, Велинград.....	484
Сашка Димова	
Хлябът – ежедневие и ритуал	491
арх. Деница Инджова	
Водата като културно наследство в Средните Родопи. Проект: Културен маршрут, обхващащ четири термални бани	501
Лили Шулева	
За някои погребални обичаи и практики от Северозападните Родопи (По материали от селищата Жребичко, Козарско, Равногор, Розово, Капитан Димитриево, Радилово, Пещера, Брацигово, Батак, Сърница)	509
Александър Арнаудов	
Борислав Чорбов – първият музикален талант на Велинград	515
Светла Ракшиева	
Традиционното и модерното през погледа на велинградчанката	527
Денис Исаев	
Една хипотеза за социален ред, отразен в епоса „Веда Словена“	531
Приети съкращения	535
Списък на авторите в сборника	537